

628.

Na osnovu člana 73 stav 5 Zakona o bezbjednosti hrane ("Službeni list CG", broj 57/15), Vlada Crne Gore, na sjednici od 31. marta 2016. godine, donijela je

## **UREDBU O BLIŽIM ZAHTJEVIMA ZA HIGIJENU HRANE ZA ŽIVOTINJE\***

### **Predmet**

#### **Član 1**

Ovom uredbom propisuju se bliži zahtjevi za higijenu hrane za životinje na nivou primarne proizvodnje sa pratećim djelatnostima i nakon primarne proizvodnje u pogledu objekta, opreme, zaposlenih lica, proizvodnje, kontrole kvaliteta, načina praćenja dioksina, sadržaja, načina vođenja i čuvanja evidencija o proizvodnji, nabavke i prodaje hrane za životinje, dobre higijenske prakse, uključujući i skladištenje i transport.

### **Značenje izraza**

#### **Član 2**

Izrazi upotrijebljeni u ovoj uredbi imaju sljedeća značenja:

1) **dodatak hrani za životinje** su supstance, mikroorganizmi ili proizvodi, osim hraniva i premiksa, koji se dodaju hrani za životinje ili vodi, radi:

- postizanja povoljnih uticaja na svojstva hrane za životinje, proizvoda životinjskog porijekla i na boju ukrasnih ribica i ptica;
- zadovoljavanja nutritivnih potreba životinja;
- povoljnog uticaja na životnu sredinu pri uzgoju životinja;
- povoljnog uticaja na uzgoj životinja, proizvodnost ili dobrobit životinja, a naročito na želudačno crijevnu floru ili probavu; ili
- kokcidiostatskog i histomonostatskog uticaja;

2) **objekat** je svaka jedinica u kojoj se obavlja poslovanje hranom za životinje;

3) **primarna proizvodnja hrane za životinje** je proizvodnja poljoprivrednih proizvoda, uključujući uzgoj i žetvu, mužu, uzgoj životinja prije klanja, sakupljanje plodova ili ribolov, isključivo za dobijanje proizvoda koji nakon žetve, sakupljanja ili ulova ne podliježu nijednom drugom postupku osim jednostavne fizičke obrade;

4) **serija** je određena količina hrane za životinje, koja ima zajednička svojstva, kao što su porijeklo, vrsta hrane za životinje, vrsta pakovanja, pravno ili fizičko lice ili preduzetnik koji je pakuje, šalje ili označava, a u slučaju proizvodnog procesa to je jedinica proizvodnje iz jednog objekta koji koristi jedinstvene proizvodne parametre ili više takvih proizvodnih jedinica, ako se proizvode u neprekidnom nizu i skladište na istom mjestu;

5) **proizvod dobijen od ulja i masti** je proizvod dobijen direktno ili indirektno od sirovih ili otpadnih ulja i masti dobijenih oleohemijskom ili biodizelskom preradom ili destilacijom, hemijskim ili fizičkim rafinisanjem, osim rafinisanih ulja, proizvoda dobijenih od rafinisanog ulja i dodataka hrani za životinje;

6) **rafinisano ulje ili mast** je ulje ili mast koja je prošla postupak potpunog ili djelimičnog uklanjanja nečistoća ili neželjenih sastojaka hemijskom i/ili fizičkom obradom (u daljem tekstu: rafinisanje);

7) **miješanje masti** je miješanje radi proizvodnje krmnih smješa ili hraniva u slučaju kada svi sastojci pripadaju istoj grupi hraniva, dobijenih od iste biljne ili životinjske vrste i to miješanjem sirovih i rafinisanih ulja, masti životinjskog porijekla, otpadnih ulja koja potiču iz objekata u poslovanju hranom ili od njih dobijenih proizvoda za proizvodnju mješavina ulja ili masti, osim skladištenja uzastopnih serija i miješanja rafinisanog ulja.

## **Zahtjevi higijene za hranu za životinje na nivou primarne proizvodnje**

### **Član 3**

(1) Pravno, fizičko lice ili preduzetnik koji obavlja djelatnost primarne proizvodnje hrane za životinje sa pratećim djelatnostima (u daljem tekstu: subjekat u primarnoj proizvodnji), dužan je da ispunjava zahtjeve za higijenu hrane za životinje date u Prilogu 1 koji je sastavni dio ove uredbe.

(2) Prateće djelatnosti iz stava 1 ovog člana obuhvataju:

- 1) transport, skladištenje i rukovanje primarnim proizvodima na mjestu proizvodnje;
- 2) transport pri isporuci primarnih proizvoda od mjesta proizvodnje do objekta;
- 3) miješanje hrane za životinje koja se koristi isključivo za potrebe sopstvenog gazdinstva bez upotrebe dodataka hrani za životinje ili premiksa, osim silažnih dodataka hrani za životinje.

(3) Pravna i fizička lica koja vrše miješanje hrane za životinje za potrebe sopstvenog gazdinstva, upotrebom dodataka hrani za životinje ili premiksa, osim silažnih dodataka hrani za životinje, dužni su da ispunjavaju zahtjeve date u Prilogu 2 koji je sastavni dio ove uredbe.

(4) Higijenski zahtjevi prilikom hranjenja životinja koje se koriste za proizvodnju hrane za životinje dati su u Prilogu 3 koji je sastavni ove uredbe.

## **Zahtjevi za higijenu hrane za životinje nakon primarne proizvodnje**

### **Član 4**

Pravno, fizičko lice ili preduzetnik koje proizvodi, prerađuje ili distribuira hranu za životinje, nakon primarne proizvodnje sa pratećim djelatnostima (u daljem tekstu: subjekat u poslovanju hranom za životinje) dužan je da ispunjava zahtjeve za objekte, opremu i zaposlena lica, proizvodnju, kontrolu kvaliteta i praćenje dioksina, uključujući skladištenje i transport u skladu sa Prilogom 2 ove uredbe.

## **Novčane kazne**

### **Član 5**

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 500 eura do 10.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) obavlja djelatnost primarne proizvodnje hrane za životinje sa pratećim djelatnostima, a ne ispunjava zahtjeve za higijenu hrane za životinje date u Prilogu 1 koji je sastavni dio ove uredbe (član 3 stav 1);

2) vrši miješanje hrane za životinje za potrebe sopstvenog gazdinstva, upotrebom dodataka hrani za životinje ili premiksa, osim silažnih dodataka hrani za životinje a ne ispunjavaju zahtjeve date u Prilogu 2 koji je sastavni dio ove uredbe (član 3 stav 3);

3) proizvodi, prerađuje ili distribuira hranu za životinje, nakon primarne proizvodnje sa pratećim djelatnostima a ne ispunjava zahtjeve za objekte i/ili opremu i/ili zaposlena lica i/ili proizvodnju, i/ili kontrolu kvaliteta i praćenje dioksina, uključujući skladištenje i transport iz Priloga 2 ove uredbe (član 4);

(2) Za prekršaje iz stava 1 ovog člana kazniće se odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 30 eura do 1.000 eura.

(3) Za prekršaje iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 30 eura do 1.000 eura.

(4) Za prekršaje iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 150 eura do 3.000 eura.

## **Prestanak primjene**

## Član 6

Danom stupanja na snagu ove uredbe prestaje primjena člana 2 i čl. 4 do 9 Pravilnika o načinu vršenja veterinarsko-sanitarne kontrole stočne hrane i objekata u kojima se proizvodi stočna hrana i uslovima koje moraju ispunjavati laboratorije koje vrše superanalize uzoraka stočne hrane ("Službeni list SFRJ", broj 72/91 i "Službeni list SRJ", br. 22/93 i 24/93).

## Stupanje na snagu

## Član 7

Ova uredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

-----  
\* U ovu uredbu prenijeta je Regulativa (EU) br.183/2005 Evropskog parlamenta i vijeća od 12. januara 2005. godine o utvrđivanju zahtjeva u pogledu higijene hrane za životinje / Regulation (EC) no 183/2005 of the European Parliament and of the Council of 12 January 2005 laying down requirements for feed hygiene.

Broj: 08-924

Podgorica, 31. marta 2016. godine

**Vlada Crne Gore**  
Predsjednik,  
**Milo Đukanović, s.r.**

## PRILOG 1

### ZAHTJEVI ZA HIGIJENU HRANE ZA ŽIVOTINJE U PRIMARNOJ PROIZVODNJI

#### DIO A

#### 1. Zahtjevi za higijenu hrane za životinje

(1) Subjekat u primarnoj proizvodnji hrane za životinje dužan je da sprovodi mjere utvrđene posebnim propisima, a naročito da:

a) obezbijedi obavljanje djelatnosti na način kojim se sprječava, uklanja ili na najmanju moguću mjeru smanjuju rizici koji ugrožavaju bezbjednost hrane za životinje;

b) obezbijedi da se primarni proizvodi proizvode, pripremaju, čiste, pakuju, skladište i prevoze zaštićeni od kontaminacije i kvarenja.

(2) Subjekat u primarnoj proizvodnji hrane za životinje, pored mjera iz stava 1 ove tačke, dužan je da sprovodi i sljedeće mjere:

a) za kontrolu kontaminacije koja potiče iz zemlje, vode, vazduha, sredstava za ishranu i zaštitu bilja, biocida, veterinarskih lijekova, kao i upravljanje otpadom; i

b) koje se odnose na zdravlje bilja, životinja i životnu sredinu, koje utiču na bezbjednost hrane za životinje, uključujući programe za praćenje i kontrolu zoonoza i njihovih uzročnika.

(3) Pored mjera iz stava 2 ove tačke, subjekat u primarnoj proizvodnji hrane za životinje dužan je prema potrebi da preduzima i odgovarajuće mjere koje se odnose na:

a) čišćenje i prema potrebi dezinfekciju nakon čišćenja objekata, opreme, kontejnera, sanduka i prevoznih sredstava koji se upotrebljavaju za proizvodnju, pripremu, sortiranje, pakovanje, skladištenje i prevoz hrane za životinje;

b) obezbjeđivanje higijenskih uslova u proizvodnji, prevozu i skladištenju hrane za životinje i održavanje higijene opreme koja dolazi u dodir sa hranom za životinje;

c) korišćenje čiste vode, radi sprječavanja rizika od kontaminacije;

d) sprječavanje kontaminacije mikroorganizmima i drugim štetočinama;

e) odvojeno skladištenje i postupanje sa otpadom i opasnim materijama, radi sprječavanja opasnosti od kontaminacije;

f) obezbjeđivanje materijala za pakovanje koji ne predstavljaju rizik za kontaminaciju hrane za životinje;

g) vođenje računa o rezultatima izvršenih ispitivanja uzoraka primarnih proizvoda ili ispitivanja drugih uzoraka koji su bitni za bezbjednost hrane za životinje.

## **2. Vođenje evidencija**

(1) Subjekat u primarnoj proizvodnji hrane za životinje dužan je da vodi evidencije o mjerama koje su preduzete za kontrolu opasnosti, na način i za period koji je odgovarajući vrsti i obimu poslovanja hranom za životinje.

(2) Evidencije iz stava 1 ove tačke naročito se odnose na:

a) upotrebu sredstva za zaštitu bilja i biocida;

b) upotrebu genetski modifikovanog sjemena;

c) pojavu štetočina ili bolesti koja može uticati na bezbjednost primarnih proizvoda;

d) rezultate ispitivanja na uzorcima uzetih iz primarnih proizvoda ili drugih uzoraka uzetih u dijagnostičke svrhe koji su bitni za bezbjednost hrane za životinje;

e) porijeklo i količinu hrane za životinje prilikom ulaska u objekte, odredište i količine proizvedene hrane za životinje koja izlazi iz objekta.

(3) Evidencije iz stava 2 ove tačke čuvaju se najmanje četiri godine od dana sačinjavanja.

## **DIO B**

### **Dobra higijenska praksa**

Subjekat u primarnoj proizvodnji hrane za životinje dužan je da sprovodi dobru higijensku praksu u skladu sa vodičima dobre higijenske prakse u pogledu:

a) kontrole kontaminacije mikotoksinima, teškim metalima, radioaktivnim materijalima;

b) kontrole upotrebe vode, organskog otpada i mineralnih sredstava za ishranu bilja;

c) pravilne upotrebe sredstava za zaštitu bilja i biocida i njihove sledljivosti;

d) pravilne upotrebe veterinarskih lijekova i dodataka hrani za životinje i njihove sledljivosti;

e) pripreme, skladištenja i sledljivosti sastojaka hrane za životinje;

f) pravilnog postupanja sa uginulim životinjama, otpadom i prostirkama;

g) mjera za sprječavanje unošenja zaraznih bolesti koje se na životinje prenose hranom za životinje i obaveze prijavljivanja nadležnom organu;

h) postupaka i metoda koji obezbjeđuju da se hrana za životinje proizvodi, priprema, pakuje, skladišti i prevozi uz poštovanje higijenskih zahtjeva, koji uključuju čišćenje i kontrolu štetočina;

i) vođenja evidencije.

**ZAHTJEVI ZA HIGIJENU HRANE ZA ŽIVOTINJE NAKON PRIMARNE  
PROIZVODNJE**

**DIO A**

**Zahtjevi za objekte, opremu i zaposlena lica**

(1) Objekti za preradu i skladištenje hrane za životinje, oprema, kontejneri, sanduci, vozila i prostor oko njih moraju biti čisti i mora da se sprovodi efikasna kontrola štetočina.

(2) Izgradnja, uređenje i veličina objekata i opreme treba da omogući:

a) efikasno čišćenje i/ili dezinfekciju;

b) smanjivanje rizika na najmanju moguću mjeru, sprječavanje pogrešnog postupanja, kontaminacije i unakrsne kontaminacije i drugih štetnih uticaja na bezbjednost i kvalitet hrane za životinje.

(3) Nakon vlažnog postupka pranja i čišćenja oprema i mašine koje dolaze u kontakt s hranom moraju biti osušeni.

(4) Objekti i oprema koji se upotrebljavaju za miješanje i/ili proizvodnju moraju se redovno provjeravati u skladu sa procedurama koje donosi proizvođač i moraju ispunjavati sljedeće zahtjeve:

a) vage i oprema za mjerenje koji se upotrebljavaju u proizvodnji hrane za životinje moraju da odgovaraju rasponu mase ili zapremine koji se mjere i moraju biti baždareni (preciznost vage i opreme za mjerenje treba redovno da se kontroliše);

b) mješalice koje se upotrebljavaju u proizvodnji hrane za životinje moraju da odgovaraju rasponu mase ili zapremine koji se miješaju i moraju da omoguće proizvodnju odgovarajuće homogene mješavine i homogenog razrjeđenja.

(5) Objekti moraju da imaju odgovarajuće prirodno i/ili vještačko osvjjetljenje.

(6) Uređaji za odvod otpadnih voda moraju da odgovaraju namjeni i da budu projektovani i izgrađeni na način kojim se sprječava kontaminacija hrane za životinje.

(7) Voda koja se upotrebljava u proizvodnji hrane za životinje mora da bude propisanog kvaliteta, a cjevovodi za vodu moraju da budu izrađeni od inertnog materijala.

(8) Otpadne vode, otpad i kišnica treba da se uklone na način kojim se ne utiče na bezbjednost i kvalitet hrane za životinje.

(9) Kvarenje hrane za životinje i prašina mora da se kontroliše kako bi se spriječila invazija štetočina.

(10) Prozori i drugi otvori na objektu prema potrebi moraju da se zaštititi na način kojim se sprječava ulazak štetočina, a vrata treba da se dobro zatvaraju i kada su zatvorena da onemoguće ulazak štetočinama.

(11) Plafoni i gornji djelovi moraju da budu biti projektovani, izvedeni i izgrađeni na način kojim se sprječava nakupljanje nečistoća, smanjivanje kondenzacije, rast nepoželjnih plijesni i otpadanje čestica koje mogu da utiču na bezbjednost i kvalitet hrane za životinje.

**Zaposlena lica**

(1) Subjekat u poslovanju hranom za životinje dužan je da obezbijedi dovoljan broj zaposlenih lica koja su kvalifikovana/obučena za proizvodnju hrane za životinje.

(2) Zaposlena lica moraju da budu informisana o svojim pravima, dužnostima i odgovornostima, radi obezbjeđenja odgovarajućeg kvaliteta hrane za životinje.

## **DIO B**

### **Proizvodnja**

(1) Subjekat u poslovanju hranom za životinje dužan je da:

- a) odredi odgovorno lice za proizvodnju hrane za životinje;
- b) obezbijedi u svim fazama proizvodnje sprovođenje mjera po unaprijed utvrđenim pisanim postupcima i uputstvima, radi definisanja, provjere i upravljanja kritičnim tačkama u proizvodnom procesu;
- c) preduzima tehničke ili organizacione mjere kako bi se izbjegla ili na najmanju moguću mjeru svela unakrsna kontaminacija i greška i da obezbijedi sredstva za sprovođenje provjere tokom proizvodnje hrane za životinje, prema potrebi;
- d) prati prisustvo zabranjenih i nepoželjnih materija i drugih kontaminenata koje su opasne za zdravlje ljudi i životinja i uspostavlja odgovarajuće procedure nadzora kako bi se rizik sveo na najmanju moguću mjeru;
- e) otpad i materijal koji nije pogodan kao hrana za životinje izoluje i identifikuje, a materijal koji sadrži nedozvoljenu količinu veterinarskih lijekova, kontaminenata ili drugih zagađivača odloži na odgovarajući način i da ga ne upotrebljava kao hranu za životinje;
- f) preduzme odgovarajuće mjere kojima se obezbjeđuje efikasna sledljivost hrane za životinje.

(2) U objektima u kojima se vrši miješanje masti i stavljanje na tržište proizvoda za korišćenje u hrani za životinje moraju da se drže svi proizvodi namijenjeni hrani za životinje fizički odvojeno od proizvoda namijenjenih za druge svrhe.

(3) Proizvodi namijenjeni hrani za životinje mogu da se drže zajedno sa hranom i dodacima hrani za životinje.

(4) Na etiketi proizvoda iz ovog dijela mora da bude jasno naznačeno jesu li namijenjeni za hranu za životinje ili za druge svrhe, a ako je za određenu seriju proizvoda naznačeno da nije namijenjena za upotrebu u hrani za životinje ili hrani, subjekat u poslovanju hranom za životinje tu oznaku u narednim fazama ne smije naknadno da mijenja.

(5) Na etiketi hraniva koje se stavlja na tržište navode se oznake koje su utvrđene u skladu sa katalogom hraniva.

## **DIO C**

### **Kontrola kvaliteta**

(1) U poslovanju hranom za životinje, a radi kontrole kvaliteta hrane za životinje (u daljem tekstu: kontrola kvaliteta) mora da se:

- imenuje stručno lice koje je odgovorno za kontrolu kvaliteta, kada je to potrebno;
- obezbijedi laboratorijsko ispitivanje hrane za životinje u laboratorijama koje ispunjavaju uslove za obavljanje laboratorijskih ispitivanja, kao dio sistema za kontrolu kvaliteta;
- uvede i primjenjuje plan kontrole kvaliteta, izrađen u pisanoj formi koji se primjenjuje u proizvodnom procesu, od prerade sirovina do gotovih proizvoda, a plan kontrole kvaliteta naročito mora da sadrži provjeru kritičnih tačaka u proizvodnom procesu, postupak i učestalost uzimanja uzoraka, metode ispitivanja i njihovu učestalost, usaglašenost sa proizvodnim specifikacijama i odredište u slučaju neusaglašenosti;
- obezbijedi čuvanje dokumentacije o sirovinama koje se upotrebljavaju u gotovim proizvodima, radi obezbjeđivanja sledljivosti.

(2) Radi obezbjeđivanja sledljivosti pored čuvanja dokumentacije iz stava 1 alineja 4 ovog dijela, subjekat u poslovanju hranom za životinje dužan je da obezbijedi uzimanje uzoraka sirovina i proizvoda iz svake serije koji su proizvedeni i stavljeni na tržište, a u slučaju

kontinuirane proizvodnje uzimaju se u dovoljnoj količini postupkom u skladu sa planom kontrole kvaliteta i moraju da se čuvaju kako bi se obezbijedila sledljivost.

(3) Uzorci iz stava 2 ovog dijela moraju da budu:

- zapečaćeni i označeni radi lakše identifikacije;
- uskladišteni kako bi se spriječila svaka promjena u sastavu uzorka ili bilo kakva prevara;
- dostupni službenoj kontroli do isteka roka upotrebe hrane za životinje stavljene na tržište.

(4) U slučaju hrane za životinje koje se ne uzgajaju za proizvodnju hrane, subjekat u poslovanju hranom za životinje dužan je da čuva uzorke gotovog proizvoda.

## **DIO D**

### **Praćenje dioksina za ulja, masti i dobijene proizvode**

(1) Subjektat u poslovanju hranom za životinje koji stavljaju na tržište masti, ulja ili od njih dobijene proizvode koji su namijenjeni korišćenju u hrani za životinje, uključujući krmne smješe dužan je da vrši kontrolu odnosno ispitivanje proizvoda na zbir dioksina i dioksina sličnih PCB-u u skladu sa posebnim propisom.

(2) Subjektat u poslovanju hranom za životinje koji prerađuje sirove biljne masti i ulja, za dopunu HACCP plana, dužan je da vrši ispitivanja iz stava 1 ovog dijela i to:

- svake serije proizvoda dobijenih iz ulja i masti biljnog porijekla, osim glicerina, lecitina, guma i proizvoda iz alineje 2 ovog stava;
- kisjelih ulja od hemijskog rafinisanja, sapunskih taloga, upotrijebljenih sredstava za filtriranje, upotrijebljene zemlje za bijeljenje i ulaznih serija sirovog kokosovog ulja, kao dio sistema HACCP-a.

(3) Subjektat u poslovanju hranom za životinje koji proizvodi i prerađuje masti životinjskog porijekla, za dopunu HACCP plana, dužan je da vrši ispitivanja iz stava 1 ovog dijela i to: jednog reprezentativnog uzorka na 5.000 t sa najmanje jednim reprezentativnim ispitivanjem masti životinjskog porijekla i od njih dobijenih proizvoda koji pripadaju nus proizvodima kategorije 3 ili potiču iz odobrenih objekata u kojima se proizvodi ili prerađuje hrana životinjskog porijekla.

(4) Subjektat u poslovanju hranom za životinje koji proizvodi riblje ulje, za dopunu HACCP plana, dužan je da vrši ispitivanja iz stava 1 ovog dijela i to:

- a) svake serija ribljeg ulja koje je proizvedeno:
  - od proizvoda dobijenih od sirovog ribljeg ulja, osim rafinisanog ribljeg ulja;
  - u uzgajalištima riba koja nijesu pod službenim nadzorom, nepoznatog su porijekla ili su iz Baltičkog mora;
  - od ribljih nus proizvoda iz objekata koji proizvode ribu za ishranu ljudi koji nijesu na listi odobrenih objekata Evropske unije;
  - od ugotice pučinke ili velike haringe;
- b) svake izlazne serije proizvoda dobijenih od ribljeg ulja, osim rafinisanog ribljeg ulja; ili
- c) jednog reprezentativnog uzorka na 2.000 t ribljeg ulja koje nije dato u tački a) ovog stava;
- d) ribljeg ulja dekontaminiranog službeno odobrenim postupkom, kao dio sistema HACCP-a.

(5) Pravna lica koja se bave proizvodnjom i preradom oleohemijskih supstanci (oleohemijska industrija), za dopunu HACCP plana, a koja stavljaju hranu za životinje na tržište, dužna su da vrše ispitivanja iz stava 1 ovog dijela i to:

- a) svake ulazne serije masti životinjskog porijekla u koje ne spadaju masti iz st. 3 ili 10 ovog dijela, ribljeg ulja koje ne spada u ulje iz st. 4 ili 10 ovog dijela, otpadnih ulja, masti i

mješavine tih masti i ulja iz objekata koji ispunjavaju uslove utvrđene propisom o higijeni hrane;

b) svake serije proizvoda dobijenih iz ulja i masti stavljenih na tržište kao hrana za životinje osim glicerina, čistih destilovanih masnih kiselina nastalih cijepanjem lipida i proizvoda iz tačke c) ovog stava;

c) sirovih masnih kiselina nastalih cijepanjem lipida, masnih kiselina esterifikovanih glicerolom, mono i diglicerida masnih kiselina, soli masnih kiselina i ulaznih serija sirovog kokosovog ulja, analiziraju se kao dio sistema HACCP-a.

(6) Pravna lica koja se bave proizvodnjom i preradom biodizela, za dopunu HACCP plana, a koja stavljaju hranu za životinje na tržište, dužna su da vrše ispitivanja iz stava 1 ovog dijela i to:

a) svake ulazne serije masti životinjskog porijekla koje ne spadaju u masti iz st. 3 ili 10 ovog dijela, ribljeg ulja koje ne spada u ulja iz st. 4 ili 10 ovog dijela, otpadnih ulja, masti i mješavine tih masti i ulja iz objekata koji ispunjavaju uslove utvrđene propisom o higijeni hrane;

b) svake serije proizvoda dobijenih iz ulja i masti stavljenih na tržište kao hrana za životinje osim glicerina, lecitina, guma i proizvoda iz tačke c) ovog stava;

c) kisjelih ulja od hemijskog rafinisanja, sapunskih taloga i sirovog kokosovog ulja, analiziraju se kao dio sistema HACCP-a.

(7) Pravna lica koja se bave miješanjem masti, za dopunu HACCP plana, a koja stavljaju hranu za životinje na tržište, dužna su da vrše ispitivanja iz stava 1 ovog dijela i to:

a) svake ulazne serija sirovog kokosovog ulja, masti životinjskog porijekla koje ne spadaju u masti iz st. 3 ili 7 ovog dijela, ribljeg ulja koje ne spada u ulje iz st. 4 ili 7 ovog dijela, otpadnih ulja i masti iz objekata koji ispunjavaju uslove utvrđene propisom o higijeni hrane, mješavine masti i ulja, proizvoda dobijenih iz ulja i masti, osim glicerina, lecitina, guma i proizvoda iz tačke b) ovog stava; i

b) kisjelih ulja od hemijskog rafinisanja, sirovih masnih kiselina nastalih cijepanjem lipida, čistih destilovanih masnih kiselina nastalih cijepanjem lipida i sapunskog taloga, analiziraju se i dokumentuju kao dio sistema HACCP-a; ili

c) svih serija mješavine masti i ulja namijenjenih za hranu za životinje.

(8) Subjekat u poslovanju hranom za životinje koji proizvodi krmne smješe za ishranu životinja koje se uzgajaju za proizvodnju hrane, osim lica iz stava 7 ovog dijela, za dopunu HACCP plana, a koji stavljaju hranu za životinje na tržište, dužan je da vrši ispitivanja iz stava 1 ovog dijela i to:

a) svake ulazne serije sirovog kokosovog ulja, masti životinjskog porijekla koje ne spadaju u masti iz st. 3 ili 9 ovog dijela, ribljeg ulja koje ne spada u ulje iz st. 4 ili 9 ovog dijela, otpadnih ulja i masti, iz objekata koji ispunjavaju uslove utvrđene propisom o higijeni hrane, mješavine masti i ulja, proizvoda dobijenih iz ulja i masti, osim glicerina, lecitina, guma i proizvoda iz tačke b) ovog stava;

b) kisjelih ulja od hemijskog rafinisanja, sirovih masnih kiselina nastalih cijepanjem lipida, čistih destilovanih masnih kiselina nastalih cijepanjem lipida, sredstava za filtriranje, zemlje za bijeljenje i sapunskih taloga, analiziraju se i dokumentuju kao dio sistema HACCP-a;

c) 1 % serija proizvedene krmne smješe koja sadrži proizvode iz tač. a) i b) ovog stava.

(9) Subjekat u poslovanju hranom za životinje koji uvozi i stavlja na tržište hranu za životinje, dužan je da vrši ispitivanja iz stava 1 ovog dijela i to:

a) svake uvezene serije sirovog kokosovog ulja, masti životinjskog porijekla, ribljih ulja, otpadnih ulja i masti iz objekata koji ispunjavaju uslove utvrđene propisom o higijeni hrane, mješavine masti i ulja, tokoferola dobijenih od biljnih ulja i tokoferil acetata dobijenog od

njih, proizvoda dobijenih iz ulja i masti, osim glicerina, lecitina, guma i proizvoda iz tačke b) ovog stava;

b) kisjelih ulja od hemijskog rafinisanja, sirovih masnih kisjeline nastalih cijepanjem lipida, čistih destilovanih masnih kisjeline nastalih cijepanjem lipida i sapunskih taloga, analiziraju se i dokumentuju kao dio sistema HACCP-a.

(10) Serija iz st. 2 do 9 ovog dijela može da se sastoji od maksimalno 1.000 t tih proizvoda.

(11) Ako subjekat u poslovanju hranom za životinje dokaže da je homogena pošiljka veća od najveće serije iz stava 9 ovog dijela i da je bila uzorkovana na reprezentativan način, smatra se da su rezultati analize odgovarajuće uzetog i zapečaćenog uzorka prihvatljivi.

(12) Ako subjekat u poslovanju hranom za životinje ima dokaz da je serija proizvoda ili svi sastojci serije iz st. 2 do 8 ovog dijela koji ulazi u njegov objekat već analizirana u ranijoj fazi proizvodnje, prerade ili distribucije ne treba da vrši kontrolu, odnosno ispitivanje proizvoda na ukupnu količinu dioksina i dioksina sličnih PCB-u.

(13) Za svaku seriju proizvoda ispitani u skladu sa st. 2 do 8 ovog dijela prilaže se dokaz da su ti proizvodi ili njegovi sastavni dijelovi ispitani ili dostavljeni na ispitivanje laboratoriji, osim za serije proizvoda iz stava 2 alineja 2, stava 3, stava 4 tač. c) i d), stava 5 tačka c), stava 6 tačka c), stava 7 tačka c) i stava 8 tačka c) ovog dijela.

(14) Dokaz iz stava 12 ovog člana mora da sadrži podatak o dostavljenoj i analiziranoj seriji kako bi se obezbijedila sledljivost i upisuje se u dokumentaciji o sledljivosti koju vodi dobavljač hrane za životinje.

(15) Ako se isporuka hrane za životinje ili njenih sastojaka vrši iz više od jedne serije ili iz dijelova serije, dokaz se dostavlja za sve dijelove isporučene hrane za životinje ili njenih sastojaka.

(16) Svaku isporuku proizvoda iz stava 2 alineje 1 i stava 3 ovog dijela mora da prati dokaz o usaglašenosti serije ili serija proizvoda sa zahtjevima iz stava 2 alineje 1 i stava 3 ovog dijela.

(17) Ako subjekat iz stava 8 ovog dijela ima dokaze da su sve ulazne serije proizvoda iz stava 8 tačka a) ovog dijela koje ulaze u proizvodni proces analizirane u skladu sa ovom uredbom i može da dokaže da proizvodni proces, rukovanje i skladištenje ne povećavaju kontaminaciju dioksinom, subjekat u poslovanju hranom za životinje krmne smješe za životinje koje se uzgajaju za proizvodnju hrane, analizira i dokumentuje kao dio sistema HACCP-a.

(18) Subjekt u poslovanju hranom za životinje odnosno laboratorija koja vrši kontrolu odnosno ispitivanje proizvoda na zbir dioksina i dioksina sličnih PCB-u, dužan je da odmah obavjesti službenog veterinara kod utvrđivanja dioksina iznad maksimalno dozvoljene količine utvrđene propisom o maksimalno dozvoljenim količinama nepoželjnih materija u hrani za životinje.

## **DIO E**

### **Skladištenje i transport**

(1) Hrana za životinje mora se skladištiti odvojeno od hraniva i dodataka hrani za životinje kako bi se izbjegla svaka unakrsna kontaminacija.

(2) Hrana za životinje treba da se skladišti i prevozi u odgovarajućim kontejnerima, koji su smješteni na mjesto koje je predviđeno i prilagođeno prostorijama, radi obezbjeđivanja dobrog skladištenja i na koje pristup imaju samo lica koja je ovlastio subjekat u poslovanju hranom za životinje.

(3) Hrana za životinje treba da se skladišti i transportuje na način kojim se obezbeđuje njena identifikacija, kako bi se izbjegla svaka zamjena i unakrsna kontaminacija i spriječilo kvarenje hrane za životinje.

(4) Kontejneri i oprema koja se upotrebljava za transport, skladištenje, prenos, rukovanje i mjerenje hrane za životinje, treba da se održavaju u čistom stanju u skladu sa programom čišćenja, tako da ostaci deterdženata i dezinficijensa budu svedeni na najmanju moguću mjeru.

(5) Kvarenje hrane za životinje treba smanjiti na najmanju moguću mjeru, kako bi se spriječila invazija štetočina.

(6) Temperature u skladištu i transportnom sredstvu treba održavati na nivou na kojem ne dolazi do kondenzacija i kvarenja.

(7) U slučaju da se kontejneri koriste za skladištenje ili transport mješavine masti, ulja biljnog porijekla ili od njih dobijenih proizvoda namijenjenih za hranu za životinje ne smiju se koristiti za prevoz ili skladištenje drugih proizvoda, osim hrane i dodataka hrani za životinje i drže se odvojeno od drugih ako postoji rizik od kontaminacije.

(8) Kontejneri koji su prethodno korišćeni za druge proizvode moraju se detaljno očistiti kako bi se uklonili tragovi ovih proizvoda, radi sprječavanja kontaminacije.

(9) Masti životinjskog porijekla koji pripadaju nus proizvodima kategorije 3 koje su namijenjene za korišćenje za hranu za životinje skladište se i prevoze u skladu sa ovom uredbom.

## **DIO F**

### **Čuvanje dokumentacije**

(1) Subjekti u poslovanju hranom za životinje, uključujući i trgovce koji ne drže proizvode u svojim objektima, dužni su da čuvaju i vode evidenciju koja sadrži podatke o nabavci, proizvodnji i prodaji, radi obezbeđivanja sledljivosti od prijema do isporuke na konačno odredište, uključujući i izvoz.

(2) Subjekti u poslovanju hranom za životinje, osim onih koji ne drže proizvode u svojim objektima, moraju da čuvaju:

a) dokumentaciju koja se odnosi na proizvodni proces i kontrolu, na način da subjekat u poslovanju hranom za životinje ima uspostavljen sistem dokumentovanja sa definisanim kritičnim tačkama u proizvodnom procesu i uspostavljen i primijenjen plan koji obezbeđuje definisanje, proveru i upravljanje kritičnim tačkama u proizvodnom procesu i primjenu plana kontrole kvaliteta, a rezultati kontrola moraju se čuvati, odnosno dokumentacija treba da omogući praćenje svake serije proizvoda koji su stavljeni u promet i radi utvrđivanja odgovornosti u slučaju reklamacije;

b) dokumentaciju koja se odnosi na sledljivost i koja obuhvata:

1) dodatke hrani za životinje:

- vrstu i količinu proizvedenih dodataka hrani za životinje, odgovarajuće datume proizvodnje i prema potrebi broj radnog naloga (serijski broj) ili broj serije proizvodnje u slučaju kontinuirane proizvodnje;

- naziv i adresu objekta u koji su dodaci hrani za životinje isporučeni, vrstu i količinu ispuštenih dodataka hrani za životinje i prema potrebi, broj radnog naloga (serijski broj) ili broj serije proizvodnje u slučaju kontinuirane proizvodnje;

2) druge proizvode koji se koriste u hrani za životinje:

- vrstu proizvoda i proizvedenu količinu, datume proizvodnje i, prema potrebi, broj radnog naloga (serijski broj) ili broj serije proizvodnje u slučaju kontinuirane proizvodnje;

- naziv i adresu objekata ili korisnika (objekata ili poljoprivrednih gazdinstava) kojima su isporučeni, sa informacijama o vrsti i količini isporučenih proizvoda i prema potrebi broj radnog naloga (serijski broj) ili broj serije proizvodnje u slučaju kontinuirane proizvodnje;

3) premikse:

- ime i adresu proizvođača ili dobavljača, vrstu i količinu upotrijebljenih dodataka hrani za životinje i prema potrebi, broj radnog naloga (serijski broj) ili broj serije proizvodnje u slučaju kontinuirane proizvodnje;

- datum proizvodnje premiksa i broj serije, prema potrebi;

- naziv i adresu objekta u koji je premiks isporučen, datum isporuke, vrstu i količinu isporučenog premiksa i broj serije kad je to potrebno;

4) krmne smješe/hraniva:

- ime i adresu proizvođača ili dobavljača dodatka hrani za životinje/premiksa, vrstu i količinu upotrijebljenog premiksa i broj serije prema potrebi;

- ime i adresu dobavljača hraniva i dopunske krmne smješe i datum isporuke;

- vrstu, količinu i sastav krmne smješe;

- vrstu i količinu hraniva ili proizvedene krmne smješe sa datumom proizvodnje i imenom i adresom kupca (poljoprivredno gazdinstvo, drugi subjekti u poslovanju hranom za životinje).

## PRILOG 3

### ZAHTJEVI ZA HIGIJENU HRANE PRILIKOM HRANJENJA ŽIVOTINJA

Hranjenje životinja vrši se u skladu sa dobrom praksom u ishrani životinja koja se odnose na uslove u pogledu:

#### 1) ispaše

Pašnjaci i druge površine sa usjevima koje se koriste za ispašu treba da se održavaju na način kojim se smanjuje kontaminacija hrane životinjskog porijekla fizičkim, biološkim ili hemijskim kontaminantima.

Prema potrebi na pašnjacima i drugim površinama koje se koriste za ispašu mora se poštovati period odmaranja površina za ispašu prije nego što se životinjama omogući ispaša na pašnjaku, obradivim površinama i ostacima nakon žetve, kao i između ciklusa ispaše, radi smanjenja biološke unakrsne kontaminacije stajnjakom-stajskim đubrivom, (ako ta mogućnost postoji) i obezbjedilo poštovanje perioda u kojem se ne koriste sredstva za zaštitu i ishranu bilja.

#### 2) objekata za držanje životinja i opreme za hranjenje životinja

Objekat za držanje životinja mora da bude izgrađen na način koji omogućava odgovarajuće čišćenje.

Sredstva za čišćenje i dezinfekciju moraju da se koriste u skladu sa uputstvima i moraju da se čuvaju na određenoj udaljenosti od hrane za životinje ili područja za hranjenje.

Radi kontrole pristupa štetočina u objekte za držanje životinja mora da se sprovodi kontrola štetočina, radi smanjivanja mogućnosti kontaminacije hrane za životinje, prostirke ili objekata.

U objektima za držanje životinja mora da se uspostavi sistem za redovno uklanjanje stajnskoga đubriva, otpadnih materija i drugih mogućih izvora kontaminacije hrane za životinje.

Hrana za životinje i prostirka u objektima mora da se često mijenja da ne bi došlo do razvoja plijesni.

### **3) skladištenja hrane za životinje**

Hrana za životinje mora da se skladišti odvojeno od hemijskih sredstava i drugih proizvoda koji su zabranjeni u ishrani životinja.

Skladišni prostori i kontejneri moraju da budu čisti i suvi i po potrebi, treba da se sprovede odgovarajuće mjere kontrole štetočina.

Skladišni prostori i kontejneri treba da se redovno čiste kako bi se izbjegla nepotrebna unakrsna kontaminacija.

Sjeme mora da se čuva na propisan način, tako da nije dostupno životinjama.

Mediciniрана hrana za životinje i hrana za životinje namijenjena različitim kategorijama ili vrstama životinja mora da se skladištiti tako da se smanji rizik od zamjene i da se takvom hranom ne hrane životinje kojima ona nije namijenjena.

### **4) distribucije hrane za životinje**

Distribucija hrane za životinje na gazdinstvu obavlja se tako da hrana bude dostavljena na odgovarajuće odredište.

U toku distribucije i hranjenja životinja mora da se postupa na način kojim se izbjegava kontaminacija iz kontaminiranih skladišnih prostora i opreme.

Hranom za životinje treba da se rukuje odvojeno od mediciniране hrane za životinje kako bi se spriječila kontaminacija.

Oprema za hranjenje i transportna sredstva za hranu za životinje na gazdinstvu moraju da se povremeno čiste, a naročito kad se upotrebljavaju za isporuku i distribuciju mediciniране hrane za životinje.

### **5) hrane za životinje i voda**

Voda za piće ili za akvakulturu mora da bude odgovarajućeg kvaliteta prema vrstama životinja za koje je namijenjena.

U slučaju da postoji sumnja da kontaminacija životinja ili proizvoda od životinja potiče od vode preduzimaju se mjere za ocjenu i smanjivanje opasnosti na najmanju moguću mjeru.

Oprema za hranjenje i napajanje mora da bude izrađena i postavljena na način da se kontaminacija hrane za životinje i vode svede na najmanju moguću mjeru, a sistemi za vodu treba da se redovno čiste i održavaju po mogućnosti.